

Manuscript Title: PENGLIBATAN SARAWAK BORDER SCOUTS DALAM
MEMPERTAHANKAN KESELAMATAN DI SEMPADAN SARAWAK

Authors: Ho Hui Ling

Accepted Date: 25-November-2024

Please cite this article as: Ho Hui Ling. Penglibatan Sarawak Border Scouts dalam mempertahankan keselamatan di sempadan Sarawak. *Kajian Malaysia* (Early view).

This is a provisional PDF file of an article that has undergone enhancements after acceptance, such as the addition of a cover page and metadata, and formatting for readability, but it is not yet the definitive version of record. This version will undergo additional copyediting, typesetting and review before it is published in its final form, but we are providing this version to give early visibility of the article.

Kajian Malaysia (early view)

**PENGLIBATAN SARAWAK BORDER SCOUTS DALAM
MEMPERTAHANKAN KESELAMATAN DI SEMPADAN SARAWAK**

***THE INVOLVEMENT OF THE SARAWAK BORDER SCOUTS IN DEFENDING
SECURITY AT THE SARAWAK BORDER***

Ho Hui Ling

Department of History, Faculty of Arts and Social Sciences, Universiti Malaya,
Kuala Lumpur, Malaysia
Email: hohuilin@um.edu.my

ABSTRACT

The Sarawak Border Scouts, a special security force established at the Sarawak border in 1963, played a crucial role as the “eyes and ears” of the police in countering Indonesian guerrillas infiltrating Sarawak from Kalimantan and communist terrorists at the border area. Comprising members from various indigenous groups, including the Iban, Bidayuh, Kayan, Kenyah, and Kelabit, who possessed extensive knowledge of the local forests, this paramilitary squad assisted authorities in combating threats to national security. Despite their significant contributions to safeguarding Sarawak's security, the existence and importance of the Sarawak Border Scouts remain relatively unknown to the public. Therefore, this article aims to reveal the history of the formation of Sarawak Border Scouts and their involvement in the struggle against communist guerrillas on the border between Sarawak and Kalimantan Indonesia. The study is based on library and archival research methods, utilising primary sources such as government documents and newspapers, as well as secondary sources including books and articles to reinforce the analysis. The findings of this study is that the Sarawak Border Scouts was established as a special unit with the specific task of maintaining peace and security in the Sarawak border area. This forces have contributed their services fearlessly to oppose the subversive elements that threaten the security of the state of Sarawak throughout its existence.

Keywords: The Sarawak Border Scouts, Sarawak-Kalimantan border, confrontation, communist, indigenous population

ABSTRAK

Sarawak Border Scouts merupakan satu pasukan keselamatan khas yang ditubuhkan di sempadan Sarawak pada tahun 1963 dan berkhidmat sebagai “mata dan telinga” kepada pasukan polis dalam menentang gerila Indonesia yang menyusup masuk ke Sarawak dari Kalimantan serta juga pengganas komunis di kawasan sempadan. Skwad separa tentera ini dibentuk oleh pelbagai kumpulan penduduk peribumi seperti Iban, Bidayuh, Kayan, Kenyah dan Kelabit yang mempunyai pengalaman yang baik tentang kawasan hutan di sekitar mereka, dalam membantu kerajaan memerangi ancaman keselamatan negara. Walaupun memberi sumbangan besar dalam menjaga keselamatan Sarawak, namun kewujudan dan kepentingan *Sarawak Border Scouts* masih tidak begitu diketahui umum. Justeru, artikel ini bertujuan untuk mendedahkan sejarah pembentukan *Sarawak Border Scouts* dan penglibatan mereka dalam perjuangan menentang gerila komunis di sempadan antara Sarawak serta Kalimantan Indonesia. Kajian ini telah disempurnakan berdasarkan kaedah kepustakaan dan arkib, menggunakan sumber primer seperti dokumen kerajaan dan akhbar serta sumber sekunder termasuk buku dan artikel untuk mengukuhkan analisis perbincangan. Dapatan kajian ini ialah *Sarawak Border Scouts* ditubuhkan sebagai satu unit khas dengan tugas khususnya untuk menjaga keamanan dan keselamatan di kawasan sempadan Sarawak. Pasukan ini telah menyumbangkan jasa mereka tanpa gentar untuk menentang anasir-anasir subversif yang mengancam keselamatan negeri Sarawak sepanjang kewujudannya.

Kata kunci: *Sarawak Border Scouts*, sempadan Sarawak-Kalimantan, konfrontasi, komunis, penduduk peribumi

PENGENALAN

Pengaruh komunis mula dikesan di Sarawak pada awal tahun 1920-an. Ini dapat dilihat melalui komen Raja Vyner Brooke dalam mesyuarat Majlis Negri pada tahun 1924 bahawa elemen kiri sedang mencari jalan untuk masuk ke sekolah Cina di Kuching. Namun pada ketika itu belum ada organisasi komunis yang berjaya bertapak di Sarawak (Ritchie, Thoo & Wan Junaidi 2011, 137). Gerakan berunsurkan komunis mula muncul dengan nyata di Sarawak pada zaman pendudukan Jepun berikutan kebangkitan perasaan menentang Jepun secara ketenteraan. Seterusnya gerakan komunis di Sarawak muncul dengan lebih giat berikutan dengan kejayaan

pembentukan Republik Rakyat China (RRC) pada 1 Oktober 1949. Setelah itu RRC menghantar wakil untuk menyeru orang Cina Seberang Laut supaya terus menyokong China komunis. Sejak itu, komunis terus bergerak ke arah memperkukuhkan barisan penyokongnya di Sarawak. Untuk itu, pertubuhan berunsurkan komunis mula muncul termasuk *Sarawak Overseas Chinese Democratic Youth League* (SOCDYL) pada tahun 1951, *Sarawak Liberation League* (SLL) pada 1954, *Sarawak Advanced Youth Association* (SAYA) dan *Clandestine Communist Organisation* (CCO) pada 1955 (Sarawak Information Service 1965, 3-4; Malaysia 1966, 1-2; Malaysia 1972, 12, Ho 1999, 185). Pertubuhan-pertubuhan ini digunakan oleh komunis untuk mempengaruhi penduduk dari pelbagai golongan, termasuk pelajar, belia, pekerja, petani dan peladang. Kewujudan kegiatan komunis mengancam kestabilan pentadbiran dan keamanan Sarawak. Malahan menjelang kemerdekaan, masalah komunis menjadi semakin rumit dengan terjalin hubungan antara gerila Indonesia dengan komunis di Sarawak. Pada ketika itu, Indonesia pula menentang pembentukan Malaysia dengan mengatakan gagasan Malaysia adalah satu bentuk penjajahan baharu dan bukan pembebasan Sarawak daripada penjajahan. CCO memberi sokongan kepada gerila Indonesia dan konfrontasi terhadap Malaysia (Malaysia 1966, 4). Justeru, keadaan di kawasan sempadan Sarawak adalah kurang tenteram dengan pencerobohan gerila dari Kalimantan Indonesia dan kegiatan komunis yang bergerak aktif. Memandangkan keadaan itu, usaha giat dijalankan oleh pihak kerajaan untuk mengawal kegiatan subversif di kawasan sempadan. Bagaimanapun, tekanan kerajaan ini akhirnya menyebabkan komunis bersetuju untuk berdamai melalui menandatangani satu Memorandum Persefahaman dengan kerajaan Sarawak pada 21 Oktober 1973.¹ Berikutnya, pada 4 Mac 1974, kerajaan melancarkan Operasi Sri Aman untuk membolehkan gerila komunis keluar dari tempat persembunyian dan menyerah diri (*Sarawak 30 Years of Independence within Malaysia 1993*, 314; *Memoir Skwad 69 PDRM Edisi Sarawak 2006*, 100). Gerakan komunis di Sarawak berakhir apabila perjanjian damai dimeterai pada 17 Oktober 1990 di Wisma Bapa Sarawak, Kuching antara Parti Komunis Kalimantan Utara (PKKU)² yang diwakili oleh Pasukan Rakyat Kalimantan Utara (PARAKU) dengan kerajaan Sarawak.³ Dalam memerangi ancaman komunis di kawasan Sarawak, selain pasukan polis, tentera, *Sarawak Rangers* dan *Iban Trackers*, terdapat satu lagi pasukan keselamatan yang turut memberi banyak sumbangan terutamanya di kawasan sempadan Sarawak, iaitu *Sarawak Border Scouts*. Namun begitu, kewujudan dan kepentingan pasukan ini dalam menjaga keamanan di kawasan sempadan Sarawak jarang diberi perhatian kerana mereka tidak begitu diketahui umum. Justeru, artikel ini akan mendedahkan sejarah pembentukan *Sarawak Border Scouts* dan penglibatannya dalam mempertahankan keselamatan di kawasan

sempadan Sarawak menjelang pembentukan Malaysia sehingga pada zaman kemuncak gerakan komunis pada tahun 1970-an.

Walaupun setakat ini sudah terdapat kajian yang membincangkan gerakan komunis di Sarawak, namun tulisan ini tidak memberi perhatian kepada *Sarawak Border Scouts*. Dalam tulisan-tulisan yang sedia ada, *Border Scouts* hanya disebut sebagai sebuah pasukan pertahanan yang wujud untuk menjaga keselamatan di kawasan sempadan Sarawak dengan sejarah penubuhannya sepintas lalu. Antaranya, buku Vernon L. Porritt, *The Rise and Fall of Communism in Sarawak 1940-1990* (2004), sebuah buku yang penting tentang sejarah gerakan komunis di Sarawak dari tempoh 1940-an sehingga 1990. Bagaimanapun buku ini hanya menyebut beberapa penglibatan *Border Scouts* dalam gerakan menghapuskan gerila di kawasan sempadan secara sepintas lalu. Sebuah lagi buku Vernon L. Porritt bertajuk *British Colonial Rule in Sarawak, 1946-1963* (1997), memfokus kepada campur tangan British dalam politik, ekonomi dan sosial di Sarawak dari tempoh 1946 hingga 1963. Buku ini turut memaparkan maklumat tentang sejarah gerakan komunis yang dilihat sebagai gangguan politik di Sarawak. Namun, kewujudan *Border Scouts* hanya disebut sepintas lalu dalam buku ini. Dalam buku Ho Hui Ling bertajuk *Ancaman Keselamatan di Sarawak 1920-1990: Komunis, Masyarakat dan Kerajaan* (2023), membincangkan sejarah gerakan komunis di Sarawak secara menyeluruh dari tahun 1920-an sehingga 1990 dengan memfokuskan strategi komunis Sarawak dalam mempengaruhi penduduk sehingga pelbagai langkah dijalankan oleh pihak kerajaan bagi membanteras kegiatan komunis. Dalam buku ini pasukan *Border Scouts* dibincangkan dalam pelaksanaan langkah ketenteraan oleh kerajaan dan turut dinyatakan pasukan ini telah memberi sumbangan besar dalam usaha memulihkan keamanan di Sarawak.

Begitu juga sejarah pembentukan *Sarawak Border Scouts* dibincang secara ringkas dalam tiga buku berikut. Harold James & Denis Sheil-Small dalam buku berjudul *The Undeclared War: The History of Indonesia Confrontation 1962-1966* (1971), menyebut mengenai *Clandestine Communist Organisation* (CCO) dan gerakannya seperti pembinaan tempat latihan sulit di Sarawak dan latihan yang diperoleh di Kalimantan. Skop perbincangan dalam buku ini hanya sehingga tamatnya konfrontasi. Bagaimanapun, dalam buku ini ada dinyatakan keperluan sumber perisikan terhadap aktiviti pencerobohan di kawasan sempadan Sarawak telah membawa kepada penubuhan *Border Scouts* di samping penglibatan pasukan ini dalam menangani pencerobohan dari Indonesia secara sepintas lalu. Buku yang dihasilkan oleh Peter Dickens, bertajuk *SAS: Secret War in South-East Asia, 22 Special Air Service Regiment in the Borneo Campaign, 1963-1966* (2003), memfokus kepada penglibatan

Kajian Malaysia (early view)

Special Air Service (SAS) sebagai cawangan elit tentera British dalam menghadapi penguasaan Indonesia melalui konfrontasi dan komunis China. Dalam buku ini, ada disebut sedikit tentang penglibatan SAS dalam membantu mewujudkan pasukan *Border Scouts* di Borneo ketika konfrontasi Malaysia-Indonesia, tetapi maklumat berkaitan adalah sangat ringkas. Sementara itu, Mohd Reduan Hj Aslie dan Mohd Radzuan Hj. Ibrahim dalam buku bertajuk *Polis Diraja Malaysia: Sejarah, Peranan dan Cabaran* (1984) pula menyetengahkan sejarah, peranan dan cabaran Polis Diraja Malaysia. Dalam buku ini hanya menyebut penubuhan *Border Scouts* ketika Konfrontasi Malaysia-Indonesia dan tugas *Border Scouts* secara ringkas.

Manakala Gabriel Tan dalam buku bertajuk *Indonesian Confrontation and Sarawak Communist Insurgency 1963-1966: Experience of a Local Reporter* (2008), mencatatkan penglibatan penulis bersama dengan pasukan keselamatan dalam operasi yang dilancarkan pada era konfrontasi dan pemberontakan komunis di Sarawak 1963-1966. Dalam buku ini dapat dilihat *Border Scouts* sebagai pasukan pertahanan yang ditugaskan bagi menentang pencerobohan Indonesia ketika era konfrontasi. Oleh kerana penulis buku ini adalah seorang wartawan, buku ini ditulis berdasarkan catatan pengalaman penulis semasa bertugas sebagai wartawan dalam melaporkan berita dan maklumat tentang keadaan semasa di Sarawak. Berbeza dengan buku di atas, buku *Crimson Tide Over Borneo* oleh James Ritchie, Thoo Kim Nyian dan Wan Junaidi Tuanku Jaafar (2011) pula merupakan sebuah buku tentang pengasasan dan perkembangan pasukan polis di Sarawak sejak zaman pentadbiran Raja Brooke sehingga tahun 1990. Buku ini menceritakan penglibatan pasukan polis Sarawak dalam menentang pencerobohan Indonesia dan pemberontakan komunis sehingga pihak komunis menghentikan gerakan pada tahun 1990. Bagaimanapun, penceritaan tentang *Sarawak Border Scouts* hanya difokuskan kepada penglibatan dalam beberapa gerakan menentang penceroboh Indonesia ketika era konfrontasi dan melawan gerila komunis di Sarawak. Dalam buku ini, penulis turut menyenaraikan nama-nama *Border Scouts* yang terkorban dan yang menerima anugerah atau pingat penghargaan daripada kerajaan kerana jasa khidmat mereka dalam mempertahankan keselamatan Sarawak. Bagaimanapun, perbincangan dalam buku ini adalah berdasarkan gabungan pengalaman dan maklumat daripada penulis sebagai wartawan serta pegawai polis Sarawak tanpa merujuk kepada dokumen primer serta sekunder.

Selain itu, terdapat kajian mengenai sempadan Sarawak-Kalimantan Indonesia yang turut berbincang sedikit tentang *Sarawak Border Scouts*. M. Eilenberg (2011) dalam artikel bertajuk “Straddling the Border: A Marginal History of Guerrilla Warfare and ‘Counter-Insurgency’ in the Indonesian Borderlands, 1960s-1970s” berfokus kepada

Kajian Malaysia (early view)

orang Iban di Kalimantan Barat ketika konfrontasi sehingga tamat insurgensi di Borneo pada tahun 1990. Penulis menyatakan *Border Scouts* sebagai unit separa tentera yang diwujudkan oleh tentera Komanwel dengan disertai oleh orang Iban secara sukarela bagi melindungi keselamatan penduduk tempatan dan memberikan maklumat risikan kepada tentera. Bagaimanapun, maklumat lain berkaitan dengan unit ini seperti penubuhan, sumbangan serta kepentingannya tidak dibincangkan. Pada tahun 2012, Eilenberg menghasilkan buku bertajuk *At the edges of states: Dynamics of state formation in the Indonesian borderlands*, yang memuatkan artikel dan bab dalam buku yang ditulisnya serta diterbitkan sebelumnya. Buku ini menumpukan perbincangan kepada sejarah perkembangan kawasan dan etnik Iban di sempadan Kalimantan serta hubungkait dengan etnik Iban di Sarawak, dan masalah sosiopolitik di sempadan Kalimantan Indonesia. Bab 4 dalam buku ini menyatakan etnik Iban menghadapi konflik di sempadan ketika konfrontasi dan gerakan komunis selepas itu. Turut disebut sepintas lalu etnik Iban direkrut menjadi *Border Scouts* ketika menentang tentera Indonesia di sempadan. Sementara itu, Poline Bala (2002) dalam buku *Changing Borders and Identities in the Kelabit Highlands: Anthropological Reflections on Growing Up in a Kelabit Village Near the International Border*, berfokus di sempadan antarabangsa antara Indonesia dengan Malaysia (Sarawak-Kalimantan) dan kepentingannya dalam perubahan serta perkembangan penduduk Tanah Tinggi Kelabit. Buku ini menceritakan sepintas lalu tentang penglibatan penduduk Kelabit sebagai anggota *Border Scouts* bagi menentang gerila Indonesia di sempadan berdekatan dengan kawasan penempatan mereka, namun buku ini dihasilkan menggunakan pendekatan antropologi melalui pengalaman dan pemerhatian penulis yang berasal dari komuniti Kelabit di kawasan kajian.

Walaupun kajian-kajian tersebut tidak dapat memberi maklumat yang jelas tentang *Sarawak Border Scouts*, namun tulisan itu dapat membuktikan kewujudannya sebagai sebuah pasukan pertahanan di kawasan sempadan Sarawak khususnya dan negeri Sarawak umumnya. Justeru, artikel ini akan mengetengahkan sejarah penubuhan *Sarawak Border Scouts* secara terperinci dan penglibatan dalam mempertahankan keselamatan di Sarawak pada tahun 1960-an dan 1970-an.

KEADAAN KESELAMATAN DI KAWASAN SEMPADAN SARAWAK TAHUN 1960-AN

Sejak rancangan Malaysia diumumkan oleh Tunku Abdul Rahman, pihak komunis menunjukkan tentangan terhadap rancangan Malaysia. Bagi komunis, penubuhan Malaysia adalah satu ancaman dan halangan untuk mereka menubuhkan sebuah republik komunis di Sarawak. Berikutan itu, komunis memulakan penentangan dalam usaha untuk menggagalkan Persekutuan Malaysia dengan menyokong Parti Rakyat Brunei (PRB) dan bekerjasama dengan komunis Indonesia. Ketika Konfrontasi Indonesia, komunis Indonesia mendapat sokongan daripada CCO dan aktiviti mereka tertumpu di kawasan sempadan Kalimantan-Sarawak. CCO menghantar anggotanya ke Indonesia untuk mendapatkan latihan ketenteraan dan kemudian menyusup masuk ke kawasan Sarawak sebagai persediaan untuk melancarkan pemberontakan bersenjata. Kumpulan militan yang kembali ke Sarawak ini dipertanggungjawabkan untuk menubuhkan pangkalan hutan di kawasan yang sukar dikesan oleh pasukan keselamatan sebagai pangkalan gerila. Pada Julai 1963, dilaporkan lebih 750 orang anggota komunis dari Sarawak telah melintas sempadan ke Indonesia untuk mendapat latihan di pusat latihan Tentera Nasional Kalimantan Utara (TNKU) di Kalimantan Utara (*Indonesian Intentions Towards Malaysia* 1964, 49). Di kawasan sempadan, mereka kemudian melakukan serangan dan bertempur dengan pihak keselamatan sehingga membawa kepada kematian serta kecederaan. Dalam kejadian yang berlaku itu, turut terdapat penglibatan komunis Sarawak bersama dengan komunis Indonesia. Antaranya, kerajaan mendapati dalam kumpulan komunis yang menyusup masuk dari Indonesia ke daerah Lundu, sekurang-kurangnya 19 orang daripadanya adalah orang Cina Sarawak yang mendapat latihan ketenteraan di Kalimantan Barat. Mereka diberi bantuan makanan oleh orang Cina tempatan yang tinggal di kawasan sempadan (DO 169/486 1965c). Partai Komunis Indonesia (PKI) yang menentang penubuhan Malaysia mengambil kesempatan berhubung dengan CCO dan bermulanya aktiviti subversif Indonesia di Sarawak pada April 1963. Dalam hal ini Kerajaan Sarawak juga mengumumkan terdapat sebilangan ahli CCO berbangsa Cina telah menyertai gerila Indonesia di kawasan sempadan (Kroef 1964, 57).

Kekacauan banyak berlaku di kawasan sempadan, antaranya di kawasan Jambu dan Lubok Antu di Bahagian Kedua serta daerah Serian, Lundu, Serikin, Tebedu, Kandai, Tepoi dan Plaman Mapu di Bahagian Pertama Sarawak (DO 169/486 1965a; DO 169/486 1965b; DO 169/486 1965d; DO 169/486 1965e). Pada 12 April 1963, serangan daripada gerila Indonesia berlaku di sempadan Sarawak-Kalimantan di pos polis di Tebedu yang terletak kira-kira 40 kilometer dari Kuching dan tiga batu dari kawasan sempadan di daerah Serian. Serangan itu menyebabkan seorang anggota polis etnik Bidayuh, Koperal John Remek anak Nongian terkorban dan seorang polis etnik Kelabit tercedera. Manakala Inspektor Reginald Chimbul terselamat dari serangan kerana dia bersembunyi di dalam sebuah tangki air di berek polis. Selepas itu, gerila

berkenaan juga melepaskan tembakan ke atas berek polis di Tebedu dan 16 buah rumah kedai di pasar Tebedu (Ritchie, Thoo & Wan Junaidi 2011, 90-91; Tan 2008, 2; Harold & Sheil-Small 1971, 56-57). Serentak dengan kejadian itu, Cawangan Khas turut mendedahkan kegiatan CCO di mana risalah komunis dalam kuantiti yang banyak telah dijumpai. Risalah itu mengandungi maklumat tentang persediaan CCO dalam melancarkan serangan ke atas balai polis, serang hendap dan lain-lain bentuk tindakan militant (Harold & Sheil-Small 1971, 59). Seterusnya, dilaporkan Kampung Gumbang yang terletak hanya lebih kurang 200 ela dari sempadan telah diserang beberapa kali oleh gerila dari Indonesia. Pada 23 April 1963, sekumpulan anggota komunis menyerang Kampung Gumbang di kawasan Bau, Kuching tetapi dapat diundurkan oleh pasukan keselamatan. Komunis sekali lagi menyerang Kampung Gumbang pada 13 Ogos 1963 dan melontarkan bom tangan tetapi tidak meletup. Kampung Gumbang diserang lagi pada 21 dan 22 Ogos dan berlaku pertempuran komunis dengan tentera. Bagaimanapun, kumpulan komunis itu akhirnya dapat diundurkan oleh pasukan tentera bersama dengan *Border Scouts* (Harold & Sheil-Small 1971, 78; Tan 2008, 4-5). Pernyataan daripada Pegawai Penerangan Kerajaan Sarawak pada 28 November 1963 bahawa pada awal November 1963, sekumpulan pengganas Indonesia bersenjata mendarat dan membuat hubungan dengan komunis Sarawak di kawasan Binatang (Bintangor hari ini), Bahagian Ketiga Sarawak (Kroef 1964, 59). Beberapa peristiwa tersebut menunjukkan kawasan sempadan Sarawak terdedah kepada bahaya gerila Indonesia dan aktiviti subversif. Justeru, keselamatan di kawasan sempadan adalah wajar diberi penekanan oleh kerajaan Sarawak pada ketika itu. Justeru, kerajaan telah meningkatkan kekuatan pertahanan untuk menjaga keamanan di kawasan sempadan sambil melindungi keselamatan penduduk yang tinggal di kawasan sekitar sempadan Sarawak-Kalimantan. Dalam hal ini *Sarawak Border Scouts* memainkan peranan yang penting.

SEJARAH PEMBENTUKAN SARAWAK BORDER SCOUTS

Dalam usaha mengawal kegiatan komunis dan gerila Indonesia di kawasan daerah pedalaman serta sempadan di Sarawak-Kalimantan menjelang pembentukan Malaysia, satu pasukan yang dikenali sebagai *Border Scouts (Sarawak Border Scouts)* telah dibentuk. Ia juga digelar sebagai Pengakap Sempadan. Pembentukan pasukan ini dapat membantu kerajaan dan pasukan keselamatan dalam menghadapi bahaya ancaman komunis serta anasir-anasir subversif yang membahayakan keselamatan negeri Sarawak. Vernon L. Porritt dalam bukunya *British Colonial Rule in Sarawak, 1946-1963* telah menyebut "...the *Border Scouts* had been established to warn security

forces of any aliens entering Sarawak” (Porritt 1997, 80). *Sarawak Border Scouts* dibentuk pada tahun 1963 sebagai cawangan kepada Pasukan Polis Bantuan Sarawak (*Sarawak Auxiliary Constabulary*). Unit baharu ini ditubuhkan melalui persefahaman di antara kerajaan Komanwel yang didokongi oleh British dan kerajaan Malaysia yang baharu sahaja ditubuhkan pada ketika itu. Pasukan ini banyak dianggotai oleh anak tempatan yang bertindak untuk menjaga keamanan di kawasan sempadan Sarawak yang mudah dicerobohi oleh gerila dari Kalimantan. Ia ditubuhkan sebagai satu unit sementara dan akan dibubarkan apabila keadaan di Sarawak telah semakin aman sebagaimana yang dinyatakan dalam surat H.R. Harlow, Setiausaha Persekutuan kepada Pesuruhjaya Polis Sarawak bertarikh 17 Jun 1965 “*I should have thought that though Border Scouts are to be regarded as part of the Sarawak Constabulary, they are only a temporary body and will disappear when the emergency ends.*” (SUPS/1430. 1965).

Menjelang penubuhan Malaysia, Indonesia menunjukkan tentangan terhadap usaha Tunku Abdul Rahman untuk menggabungkan Persekutuan Tanah Melayu, Singapura, Sarawak, Sabah dan Brunei. Ini membawa kepada Konfrontasi Malaysia-Indonesia dan Indonesia melancarkan serangan gerila terhadap Sarawak dalam menentang penubuhan Malaysia. Kawasan sempadan daratan antara Sarawak dengan Kalimantan Indonesia yang merangkumi lebih kurang 1,000 batu kepanjangan dan dilitupi oleh hutan telah memberi keupayaan kepada penceroboh Indonesia untuk masuk ke Sarawak. Terdapat tiga pusat pemeriksaan di sempadan iaitu di Tebedu di Bahagian Pertama Sarawak, Lubok Antu di Bahagian Kedua dan Ba Kelalan di Bahagian Kelima (Ritchie, Thoo & Wan Junaidi 2011, 85). Selain itu, pembinaan banyak kawasan melintas yang dipanggil tempat melintas atau “Gate” telah memberikan kesenangan kepada penceroboh Indonesia untuk memasuki dan berlepas ke Sarawak (James & Sheil-Small 1971, 56-61). Situasi ini secara jelas telah menunjukkan bahawa pasukan keselamatan perlu memberikan tumpuan terhadap kawalan di sempadan Sarawak-Kalimantan. Berikutan peningkatan pencerobohan dan serangan yang dilakukan oleh penceroboh Indonesia menyebabkan pasukan keselamatan perlu mengambil beberapa langkah bagi mengawalinya. Pada awalnya, pasukan keselamatan menggunakan taktik menangkap musuh di lokasi pencerobohan. Namun kemudian dengan meningkatnya serangan tersebut, pasukan keselamatan perlu menukar taktik mereka dan bergerak dengan lebih jauh lagi ke kawasan sempadan bagi menghapuskan penceroboh (James & Sheil-Small 1971, 64).

Mejar Jeneral Walter Walker yang merupakan Komander bagi Pasukan Keselamatan British di Borneo dan juga selaku Pengarah Operasi semasa Konfrontasi telah

memberikan tindak balas terhadap perkara ini. Beliau menyedari bahawa ketepatan masa dan ketepatan maklumat merupakan perkara terutama dalam ‘perang’ menentang gerila. Pada masa yang sama juga, beliau turut berazam untuk membangunkan *First Class Special Branch* dan *Military Intelligence* (James & Sheil-Small 1971, 66). Walau bagaimanapun, pada ketika itu, sumber perisikan utama tentera yang sangat dipercayai adalah hanya *22nd Special Air Service (SAS) Regiment* yang diketuai oleh Lt. Col. John Woodhouse dan kemudiannya oleh Lt. Col. Wingate Gray. Dalam hal ini, sebagai sumber perisikan yang utama, tugas utama SAS adalah menyediakan sebarang amaran awal tentang musuh. Keadaan ini adalah perlu berikutan dengan pencerobohan yang telah dibuat oleh penceroboh Indonesia terhadap Sarawak. Pencerobohan ini senang dilakukan akibat ketiadaan pengawasan yang lengkap di kawasan sempadan. Memandangkan kawasan sempadan antara Sarawak dengan Kalimantan Indonesia yang terlibat adalah luas, maka pemerhatian bergerak adalah perlu dilakukan. Dengan itu, sekumpulan kecil SAS yang biasanya terdiri daripada enam orang diambil dengan menggunakan helikopter dan digugurkan di kawasan hutan tempat mereka beroperasi. Keadaan ini semenangnya memerlukan anggota SAS yang tahan lasak dan ekstrem. Sebagai peraturannya, anggota SAS yang bertugas tadi tidak dibenarkan untuk menyerang musuh. Ini kerana tugas utama mereka adalah hanya untuk mendapatkan maklumat dan menghantarkan semula maklumat yang seterusnya membiarkan pasukan infantri untuk menghapuskan penceroboh dan anggota komunis yang semakin giat di sempadan Sarawak-Kalimantan menjelang pembentukan Malaysia (James & Sheil-Small 1971, 67).

Untuk itu, adalah jelas bahawa pasukan keselamatan mengalami sedikit kekangan bagi menghadapi pencerobohan gerila Indonesia dan komunis. Sehubungan itu, pasukan keselamatan telah bertindak mengambil beberapa langkah drastik. Di antara langkah tersebut adalah memberikan 10 butir peluru percuma kepada anggota masyarakat yang mempunyai senapang patah di kawasan yang terancam seperti kawasan yang dikuatkuasakan perintah berkurung. Manakala langkah yang seterusnya adalah membentuk satu pasukan yang dikenali sebagai *Border Scouts* (Pengakap Sempadan) bagi mengawas keselamatan penduduk dan kawasan sempadan. Pada 10 Mei 1963, Mejar Jeneral Walter Walker, Komander bagi Pasukan Keselamatan British di Borneo mencadangkan pembentukan sepasukan polis bantuan yang melibatkan penduduk peribumi. Tujuannya ialah untuk membantu kerajaan mengawal keselamatan di sempadan negeri Sarawak. Cadangan beliau membawa kepada penubuhan pasukan pertahanan sempadan yang dikenali sebagai *Border Scouts*. Mejar Jeneral Walter Walker yakin bahawa pasukan *Border Scouts* bukan hanya dapat menjadi “mata dan telinga” (“*eyes and ears*”) kerajaan, malahan kewujudannya dengan mudah mampu

menjadi “*one thousand pairs of Eyes and Ears*” (Ritchie, Thoo & Wan Junaidi 2011, 85-86). Dalam keadaan itu, kerajaan berhubung dengan penduduk setempat dan membentuk pasukan pertahanan yang disertai penduduk peribumi bagi mengawasi keselamatan di kawasan mereka sambil memberi perlindungan kepada penduduk setempat.

Kemudian Pasukan Polis Sarawak (*The Sarawak Constabulary*) yang dibantu oleh Mejar Tom Leask dari 22nd SAS dan Tom Harrison wakil dari Komando serta Archdeacon dari Kuching telah bekerjasama untuk melancarkan pasukan pertahanan asli yang bernilai ini (James & Sheil-Small 1971, 67). Mereka mula mencari pemuda setempat di Bahagian Pertama dan Bahagian Kedua Sarawak untuk memberi mereka peluang terlibat dalam mempertahankan keselamatan negeri. Pasukan ini memerlukan seorang komander dengan kebolehan luar biasa dan berpengalaman berurusan dengan kaum peribumi ini. Untuk itu, Mejar Jeneral Walter Walker telah memutuskan Mejar John Cross untuk mengambil alih tugas tersebut (James & Sheil-Small 1971, 68). Ini kerana beliau telah membuktikan kebolehannya dalam menentang gerakan komunis di Tanah Melayu pada zaman darurat, 1948-1960.⁴

Akhirnya *Border Scouts* dibentuk secara rasminya pada hari Ahad 19 Mei 1963, bagi menguatkan langkah keselamatan di sepanjang sempadan Sarawak (*Sarawak Gazette* 1963, 333). Seterusnya pada 20 Mei 1963, pengumuman mengenai penubuhan pasukan *Border Scouts* oleh Tom Harrison di Radio Sarawak pada jam 7.00 malam. Menurut laporan *Joint Intelligence Committee*, memandangkan gerakan komunis yang semakin aktif di Sarawak, *Border Scouts* dibentuk sebagai salah satu daripada langkah pihak keselamatan dalam menguatkan kawalan keselamatan di sepanjang sempadan (CAB 158/149, J.I.C. 1963). Dengan itu, nyatalah laporan ini menunjukkan keperluan dan kepentingan pembentukan pasukan *Border Scouts* dalam keadaan semasa di Sarawak. Pasukan ini dipertanggungjawab untuk membantu kerajaan dalam menentang pencerobohan, gerakan komunis, menjaga keselamatan dan memulihkan keamanan di sempadan Sarawak. Pasukan *Border Scouts* dibentuk di bawah Seksyen 62 Ordinan Konstabulari. P.E. Turnbull selaku Pesuruhjaya Polis Sarawak mengumumkan *Border Scouts* di Bahagian Pertama dan Kedua Sarawak memulakan tugas mereka pada 1 Jun 1963. Manakala *Border Scouts* di Bahagian Ketiga dipanggil untuk memulakan tugas pada 19 Ogos 1963. Bagi Bahagian Keempat dan Bahagian Kelima pula, mereka dipanggil berkhidmat mulai 20 Ogos 1963 (SUPS/235. 1963-1966).

Border Scouts diletakkan di bawah arahan Mejar John Cross, seorang pegawai Gurkha yang pernah mendapat latihan dari SAS dan mempunyai banyak pengalaman menentang gerila komunis dalam hutan di Tanah Melayu pada zaman darurat (1948-1960). Ini memandangkan antara tugas utama *Border Scouts* adalah untuk mengawas kegiatan subversif dan komunis di kawasan sempadan Sarawak-Kalimantan. Sehubungan itu, pusat latihan ditubuhkan di Ba Kelalan di kawasan kaki gunung di Gunung Murud, Limbang, Bahagian Kelima Sarawak dengan kebanyakan kakitangannya datang dari SAS (Ritchie, Thoo & Wan Junaidi 2011, 86). Pasukan yang disertai oleh penduduk peribumi ini dapat membantu pihak berkuasa bagi mengesan kegiatan komunis dan penyusupan gerakan subversif di kawasan sempadan. Dengan pengetahuan mereka tentang keadaan tempatan di Sarawak dan perhubungan mereka dengan komuniti di rumah panjang serta kampung, *Border Scouts* menjadi satu pasukan pertahanan yang berkesan dalam membantu kerajaan mengawal keselamatan di sempadan Sarawak-Kalimantan.

TUGAS DAN TANGGUNGJAWAB SARAWAK BORDER SCOUTS

Anggota *Border Scouts* direkrut dalam kalangan pemuda tempatan yang tahu selok-belok perkampungan dan hutan-hutan di sekitar sempadan. Mereka ini mahir dalam kawasan masing-masing, menjadi jurupandu dan jurubahasa kepada pasukan keselamatan. Hal ini memudahkan pasukan keselamatan mengatur strategi dan gerakan untuk memerangkap musuh. Kebanyakan anggota *Border Scouts* tinggal di sekitar sempadan Sarawak dengan Kalimantan dan pesisiran pantai. Dengan itu mereka memainkan peranan bagi mengesan dan memerhatikan sebarang percubaan gerila dari Indonesia untuk menyusup masuk ke negeri ini menerusi sempadan serta hutan atau pantai (Mohd Reduan, Mohd Radzuan 1984, 306). Tambahan pula, apabila pasukan *Border Scouts* ditubuhkan, ramai bekas *Sarawak Rangers* dan *Iban Trackers* yang telah bersara turut menyertai pasukan ini. Mereka mempunyai banyak pengalaman dan kemahiran dalam mengesan musuh di dalam hutan ketika menentang komunis di Tanah Melayu. Justeru, maklumat risikan yang diberikan oleh mereka dapat membantu pasukan keselamatan untuk menawan dan menghapuskan gerila serta musuh. Pada masa yang sama, anggota *Border Scouts* juga dapat mengawasi perasaan dan reaksi penduduk tempatan di kawasan mereka bertugas di samping mengenal pasti siapa di antara penduduk yang menjadi ejen musuh atau pembelot. Dalam perbincangan berikut akan diketengahkan beberapa peranan penting yang dimainkan oleh *Border Scouts* dalam mengawasi keselamatan di kawasan sempadan Sarawak.

Sarawak Border Scouts terlibat dalam mengawasi kawasan melintas di sempadan Sarawak. Dalam hal ini mereka bekerja di sempadan dengan pakaian biasa seperti penduduk tempatan dan akan membawa balik maklumat yang tidak dapat diperoleh oleh pasukan keselamatan (James & Sheil-Small 1971, 68). Mereka membuat rondaan di sempadan dan sentiasa berhati-hati dalam usaha untuk mengawasi segala aktiviti pencerobohan serta gerakan subversif (Dickens 2003, 59). Mereka juga dipertanggungjawabkan untuk memeriksa dan melaporkan sesuatu jejak atau kesan penceroboh atau gerila. Dalam menjalankan tanggungjawab mencari dan menyiasat sesuatu jejak, anggota *Border Scouts* masuk ke dalam hutan dengan berpakaian biasa seperti penduduk tempatan. Dalam hal ini kebiasaannya mereka membawa raga dan senapang patah serta berjalan di kawasan hutan yang telah ditetapkan dan menyamar sebagai penduduk tempatan yang sedang mencari hasil hutan seperti rotan serta memburu babi hutan. Manakala bagi mengelakkan mereka daripada dikenali oleh musuh, rambut mereka tidak dibenarkan digunting dan keadaan ini seolah-olah menggambarkan bahawa mereka adalah penduduk dari rumah panjang. Biasanya mereka dibahagikan kepada kumpulan yang kecil iaitu lima orang dalam satu kumpulan. Penduduk tempatan yang keluar memburu dan mencari hasil hutan biasanya berjumlah seperti ini. Ketika di dalam hutan, mereka akan memerhatikan semua kesan yang terdapat di dalam hutan seperti kesan pokok atau dahan yang dipatahkan dan kesan kawasan perkhemahan. Mereka juga perlu memastikan secara teliti sama ada kesan yang ditemukan itu ialah kesan yang ditinggalkan oleh musuh atau kesan yang ditinggalkan oleh penduduk tempatan. Seandainya terserempak dengan musuh, mereka diminta untuk mengenal pasti jenis pakaian musuh dan bilangan musuh serta jenis senjata yang dibawa. Semua maklumat yang diperoleh akan dihantar balik kepada Komander Kompeni Tempatan untuk mengatur tindakan operasi memerangkap musuh selanjutnya (James & Sheil-Small 1971, 69-70).

Border Scouts juga menjadi jurupandu (*Guide*) kepada operasi tentera yang dilancarkan. Bagi menjalankan tugas ini, pasukan ini dibahagikan kepada beberapa kumpulan dengan disertai bersama oleh pasukan keselamatan lain semasa operasi ketenteraan dijalankan. Dalam hal ini, *Border Scouts* berperanan penting sebagai penunjuk arah kepada pasukan keselamatan berkenaan. Mereka akan memberitahu pasukan keselamatan tentang keadaan kawasan operasi seperti kawasan hulu sungai dan nama bagi kawasan tersebut. Selain itu, mereka juga mengetahui kawasan-kawasan yang strategik untuk berkhemah. Keadaan inilah yang menjelaskan mengapa pasukan keselamatan turut memilih golongan yang berumur untuk menyertai pasukan *Border Scouts* kerana mereka lebih pakar dan berpengalaman berkenaan dengan kawasan hutan. Selain itu, anggota *Border Scouts* turut menjadi jurubahasa kepada

pasukan keselamatan dalam operasi ketenteraan (Mohd Reduan, Mohd Radzuan 1984, 306). Ini dapat membantu pasukan keselamatan berkomunikasi dengan penduduk peribumi yang tinggal di kawasan sempadan.

Selain itu, *Border Scouts* turut menjadi pengawal kampung atau kawasan yang tiada bantuan ketenteraan. Bagi menjalankan tugas ini, mereka akan mengembara dari satu rumah panjang ke rumah panjang di kawasan tertentu bagi mendapatkan maklumat. Pada kebiasaannya mereka tidak akan menggunakan pakaian seragam bagi mengelak dari dikenali oleh musuh. Dalam hal ini, segala keperluan seperti bekalan makanan adalah ditanggung sendiri oleh *Border Scouts*. Untuk itu, terdapat di antara *Border Scouts* yang membantu masyarakat rumah panjang membersihkan tanah dan bercucuk tanam. Ini adalah untuk membalas jasa baik mereka yang telah memberi makanan. Sambil bekerja bersama-sama dengan masyarakat rumah panjang, mereka turut memerhatikan keadaan sekitar dan merisik berkenaan maklumat pencerobohan serta gerila komunis daripada masyarakat setempat. Mereka kemudiannya akan pergi pula ke kawasan rumah panjang lain dengan tujuan yang sama. Dalam hal ini seseorang anggota *Border Scouts* tidak dibenarkan untuk berada atau pergi ke kampung yang sama untuk kali yang kedua (Dickens 2003, 59). Dengan itu, *Border Scouts* secara tidak langsung turut berperanan dalam mengawasi perasaan dan hati penduduk di samping mengenal pasti sama ada terdapat penduduk yang menjadi ejen musuh. Pada Ogos 1963, terdapat seramai 52 orang anggota *Border Scouts* yang digerakkan untuk menjadi pengawal kampung (*Home Guard*) di kawaaan Long Semado di Lawas, Limbang, Bahagian Kelima Sarawak seperti dalam Jadual 1.

Jadual 1. Senarai nama anggota *Border Scouts* yang ditugaskan sebagai *Home Guard*

No.	Nama	No.	Nama	No.	Nama
1.	Balang Bangau	19.	Ating Labo	37.	Maripa Tagal
2.	Sia Por	20.	Samuel Kapong	38.	Pengiran Kapong
3.	Pengiran Batun	21.	Pengiran Ukab	39.	Puru Sigar
4.	Agong Ngilo	22.	Layu Balang	40.	Paran Palong
5.	Abai Padan	23.	Kapong Balang	41.	Daud Braok
6.	Pengiran Kapong	24.	Sultan Liling	42.	Seliman Brauk
7.	Besar Paru	25.	Langub Pengiran	43.	Sakai Lasong
8.	Labang Achang	26.	Palong Palong	44.	Kading Sinau
9.	Baru Sigar	27.	Salih Akat	45.	Tadam Matang
10.	Pelipan Gerawat	28.	Riong Sakai	46.	Baru Mutang
11.	Genang Ukab	29.	Labo Tui	47.	Danil Labo
12.	Padan Balang	30.	Abai Kamed	48.	Baru Palong

Kajian Malaysia (early view)

13.	Pengiran Balang	31.	Rugu Raut	49.	Balang Dewit
14.	Benaong Dawat	32.	Raut Ukab	50.	Ating Balang
15.	Darang Udan	33.	Ayup Merang	51.	Tagal Labo
16.	Dawat Balang	34.	Ganui Balang	52.	Pengiran Lakai
17.	Dawat Labo	35.	Tagal Labo		
18.	Ngilo Panie	36.	Singa Agong		

Sumber: SUPS/72. 1963-1973. Border Scouts.

Jelasnya, tugas *Border Scouts* ini melibatkan kerja fizikal dan mental. Mereka melakukan rondaan pada siang dan malam di kawasan petempatan di sempadan. Mereka menyalurkan maklumat tentang gerakan musuh, berkhidmat sebagai jurupandu kepada pasukan keselamatan, sebagai pengakap hadapan kepada gerakan ketenteraan, mengawal tempat melintas di sempadan, memeriksa mana-mana kesan laluan yang ditemui, mempertahankan kampung dan melaporkan apa-apa kejadian yang tidak diinginkan kepada Komander mereka (Porritt 2004, 93; James & Sheil-Small 1971, 70-71). Selain itu, lawatan ke kampung di sempadan oleh anggota *Border Scouts* adalah sangat penting bagi memenangi hati dan pemikiran dengan memberi bantuan perubatan kepada masyarakat setempat. Seterusnya mereka juga dapat mengumpul maklumat daripada penduduk. Mereka juga ditugaskan untuk membersihkan kawasan pendaratan, memberi bantuan kepada orang awam, pentadbiran dan polis, khasnya Cawangan Khas, serta mengatur perkhidmatan penyelamat nahas pesawat (Porritt 2004, 93). Pasukan *Border Scouts* juga ditugaskan untuk menghapuskan infrastruktur subversif bawah tanah dan memberi perlindungan keselamatan kepada penduduk tempatan, terutamanya di kawasan sempadan serta pedalaman. Selain itu, pasukan ini juga dapat berdamping rapat dengan penduduk setempat dan lebih mudah mendapat kerjasama daripada mereka. Dengan itu, pasukan ini dapat memimpin penduduk untuk melancarkan gerakan penentangan terhadap pencerohoh dan gerila komunis dengan lebih berkesan.

Setelah tamatnya Konfrontasi Malaysia-Indonesia pada tahun 1966, pasukan *Border Scouts* memberi tumpuan untuk menentang komunis dan musuh negara yang lain. Pada ketika itu, peranan *Border Scouts* telah diubahsuai dengan keadaan semasa dan keperluan pasukan keselamatan pada ketika itu (Mohd Reduan, Mohd Radzuan 1984, 308). *Border Scouts* telah diserapkan sebagai salah satu cawangan dalam Pasukan Polis Hutan yang sama peranan dengan Unit Kawalan Kawasan. Manakala anggotanya seperti juga anggota polis tambahan yang dibayar gaji bulanan. Mereka dibayar gaji sebanyak \$130 sebulan dan elaun khas \$20 sebagai kos makanan. Bonus tahunan

sebanyak \$120 turut diberi kepada seseorang anggota yang telah menamatkan perkhidmatan selama 12 bulan dengan memuaskan, sama ada mereka itu masih terus berkhidmat atau tidak. Begitu juga bagi mereka yang sedang berkhidmat juga dapat menikmati cuti, kemudahan pengangkutan dan bantuan perubatan yang setaraf dengan seorang anggota polis Sarawak (SUPS/235. 1963-1966). Selain itu, anggota *Border Scouts* juga diajar berkawad dan disiplin pasukan, undang-undang dan peraturan kerja dalam pasukan polis (Mohd Reduan, Mohd Radzuan 1984, 309). Dengan itu, mereka dapat membantu kerajaan untuk mengesan penyusupan anasir subversif dan membantu pasukan keselamatan dalam menjalankan operasi ketenteraan. Mereka juga membantu mengawal sempadan dan pantai negara dari pencerobohan luar yang boleh membahayakan keselamatan negara (Mohd Reduan, Mohd Radzuan 1984, 308).

PENGAMBILAN ANGGOTA DAN LATIHAN SARAWAK BORDER SCOUTS

Pengambilan anggota *Sarawak Border Scouts* terbuka kepada golongan lelaki berumur 17 hingga 45 tahun (SUPS/235. 1963-1966). Terdapat beberapa sebab pasukan keselamatan menetapkan syarat sedemikian untuk menyertai *Border Scouts*. Pasukan keselamatan tidak menafikan mereka memerlukan pemuda yang boleh menulis dan membaca untuk menjadi utusan khas dalam gerakan dan akan menyertai setiap rondaan keselamatan yang diatur. Pengambilan golongan muda yang berkebolehan dalam membaca dan menulis di Bahagian Pertama dan Bahagian Kedua Sarawak tidak mengalami kesulitan berikutan terdapatnya sekolah kerajaan serta sekolah mubaligh di kedua-dua bahagian ini. Manakala bagi pengambilan golongan yang berumur 40-an pula turut berperanan penting sebagaimana pernyataan Tom Harrison “...*some older heads and wider experience will come in useful to temper the perhaps hotter blood of 20's and 30's*.”. Keadaan ini ditambah lagi dengan terdapat ramai dalam lingkungan umur ini yang menetap di sepanjang sempadan. Malahan pada masa yang sama juga terdapat di antara golongan ini yang berpengalaman untuk menentang Jepun ataupun berpengalaman sebagai anggota *Trackers* di Tanah Melayu. Untuk itu, mereka ini adalah sangat bernilai kepada pasukan keselamatan sekiranya mereka masih sihat dan sanggup berkhidmat kembali di dalam pasukan pertahanan negara (Walter Anak Urie 2006, 83-84).

Pada Jun 1963, latihan kepada anggota *Border Scouts* di Bahagian Pertama (Kuching) dan Kedua Sarawak (Simanggang) mula dijalankan. Mereka yang terpilih mula menjalani latihan separa ketenteraan di bawah kawal selia *Special Air Service Regiment* (SAS) (Rejimen Perkhidmatan Udara Khas) dan *Gurkha Independent*

Parachute Company (Syarikat Payung Terjun Bebas Gurkha). Mejar John Cross dilantik sebagai Komander. Dalam hal ini, latihan diberikan oleh pengajar tentera darat (*army instructor*), tentera British dan Gurkha. Anggota *Border Scouts* diberikan pendedahan tentang disiplin asas, tugas-tugas ketenteraan dan penggunaan senjata api yang betul seperti hanya mengacukan senjata api ke arah musuh. Selain dilatih tentang teknik khas dalam perang gerila, mereka turut diajar teknik dalam hutan seperti bagaimana cara untuk melepaskan diri ketika ditawan oleh musuh dan menggunakan isyarat tertentu dengan meniru bunyi burung Kenyalang untuk memanggil rakan sepasukan. Mereka juga diajar menggunakan senjata iaitu cara membuka dan menembak (SUPS/235. 1963-1966). Setelah tiga bulan menjalani latihan, mereka diserapkan ke dalam operasi di kawasan sempadan Sarawak-Kalimantan (Dickens 2003, 57; “The Border Scouts in Borneo” 1964). Pada awalnya kawasan latihan hanya terdapat di Bahagian Pertama dan Bahagian Kedua sahaja. Namun, selepas perluasan penggunaan khidmat *Border Scouts*, kawasan latihan dibina di banyak tempat yang baharu seperti di Song dan Long Gang di Bahagian Ketiga Sarawak (James & Sheil-Small 1971, 68). Antaranya, sembilan orang etnik Kenyah dari Lio Mato, sebuah kawasan petempatan (rumah panjang) etnik Kenyah di pedalaman daerah Baram telah menyertai *Border Scouts*. Mereka ialah Tingang Jok, Apui Arong, Serang Bilong, Kalup Balan, Elban Ngerong, Ngau Tugang, Kuling Bilon, Laing Tingang dan Usa Tugau (Ritchie, Thoo & Wan Junaidi 2011, 86). Tentera British dari Unit SAS juga melatih kira-kira 150 orang lelaki etnik Kelabit di kem latihan di Long Arur, Bario. Mereka diajar menggunakan dinamit, senjata api dan alat senjata lain. Mereka kemudian dipecahkan kepada dua unit iaitu *Border Scouts* dan *Jungle Squad*. Antara etnik Kelabit yang pernah diambil sebagai anggota *Border Scouts* ialah Bala Palaba, Inan Ngadan, Tamah Lina, Nala Ayu, Tamah Melai, Tamah Raman dan Maren Linuh (Poline Bala 2002, 72 & 74). Pada September 1963 pula, P.E. Turnbull, Pesuruhjaya Polis Sarawak telah meluluskan pengambilan seramai 42 orang anggota *Border Scouts* yang melibatkan secara aktif dalam gerakan menentang pegganas di kawasan Long Lopeng dan Long Semado di Lawas (SUPS/72. 1963-1973). Pasukan pertahanan dengan latihan ketenteraan ringkas yang disertai oleh anak-anak tempatan bersandarkan pengetahuan mereka tentang selok-belok kawasan sekitar dan kefahaman berbahasa serta mengenal adat resam penduduk tempatan itu dapat membantu mengawasi keselamatan di dalam hutan berdekatan dengan sempadan.

Pakaian seragam anggota *Border Scouts* ialah *jungle green uniforms* dengan *shoulder flash* dan lencana (James & Sheil-Small 1971, 68). Lencana mempunyai corak burung Kenyalang yang dipakai pada bahu kiri pakaian seragam (James & Sheil-Small 1971, 70). Selain itu, setiap anggota *Border Scouts* membawa selaras senapang yang

Kajian Malaysia (early view)

dibekalkan oleh pihak berkuasa untuk membantu mereka menjalankan tugas dengan lebih efektif. Bagaimanapun, terdapat juga di antara anggota *Border Scouts* yang memilih menggunakan senapang patah mereka sendiri. Usaha kerajaan dalam merekrut anggota daripada penduduk peribumi secara sukarela telah mendapat sambutan yang baik dan lebih 1,000 orang penduduk menyertainya. Kekuatan pasukan ini terus meningkat kepada hampir 1,500 orang pada Mac 1965 (Tan 2008, 160-161). Seterusnya dilaporkan keanggotaan *Border Scouts* berjumlah 1,276 orang pada tahun 1988 apabila keadaan keselamatan di Sarawak semakin terkawal. Mereka bertaburan di seluruh Sarawak di 53 pos dan kem yang dibina (*Sarawak 25 Tahun Merdeka (Sarawak Report '88)*, 218).

CABARAN DAN SUMBANGAN SARAWAK BORDER SCOUTS

Selepas Malaysia dibentuk, langkah mengawal keselamatan di Sarawak terus diperketatkan kerana dilaporkan pihak komunis masih melakukan banyak serangan dan keganasan. Pada 20 Februari 1964, sepasukan keselamatan peronda diserang oleh gerila komunis di kawasan Lundu. Ketika kejadian itu, pasukan peronda sedang memeriksa kad pengenalan penduduk di sebuah rumah di kawasan pananaman di Lundu. Dalam kejadian itu, Koperal Reginald Chappell terbunuh dan empat orang anggota keselamatan mengalami kecederaan (Tan 2008, 98). Komunis juga didapati bergerak di kawasan sempadan Sarawak di kawasan Tringgus, daerah Bau. Empat buah kampung Dayak Darat (Bidayuh) di kawasan tersebut digunakan oleh komunis untuk mendapatkan bekalan makanan. Berikutnya, penduduk di situ dikumpulkan dan ditempatkan di sebuah kampung yang baharu diwujudkan oleh kerajaan berdekatan kawasan itu (Tan 2008, 117-118). Oleh itu, pasukan *Border Scouts* adalah sangat penting diwujudkan untuk memelihara keselamatan di sempadan Sarawak.

Malahan anggota *Border Scouts* juga berdepan dengan bahaya ketika menjalankan tugas. Antara pengorbanan yang paling besar adalah kejadian serangan yang berlaku pada 28 September 1963 di Long Jawai, Batang Balui di Belaga, Bahagian Ketiga Sarawak. Long Jawai, sebuah kampung terpencil yang dikawal oleh sebuah pos *Border Scouts* dengan enam orang askar Gurkha, tiga orang polis biasa dan 21 orang anggota *Border Scouts*. Dalam kejadian itu, sepasukan *Border Scouts* diserang oleh sekumpulan seramai 90-100 orang gerila yang melintasi sempadan Indonesia dan menyerang kampung itu. Kejadian itu mengakibatkan dua orang anggota keselamatan (seorang ialah *Border Scouts*) mati dan tiga orang lagi cedera terkena letupan bom musuh. Sembilan orang anggota *Border Scouts* yang lain ditawan dan daripadanya

lapan orang diikat serta kemudian ditembak mati dengan seorang lagi dapat melepaskan diri. Sembilan orang anggota *Border Scouts* yang terkorban ialah Liew Maling, Anyi Choh, Jai Baleng, Ului Tanyang, Ladak Uda, Ipa Along, Unang Adang, Jalang Pe dan Hanyi Jek. Bagaimanapun, daripada operasi susulan yang dilancarkan oleh pasukan keselamatan, akhirnya 34 orang penceroboh dapat dibunuh (Tan 2008, 81-82; James & Sheil-small 1971, 81-83; Porritt 2004, 102). Kejadian ini berserta dengan nama anggota *Border Scouts* yang menjadi mangsa turut disebut dalam memorandum rasmi bertarikh 13 April 1964 dari Pesuruhjaya Polis Sarawak (Chan Choon Siew) kepada Setiausaha Persekutuan (SUPS/72. 1963-1973).

Sementara itu, sepasukan *Border Scouts* diserang hendap oleh komunis di Ulu Sungai Ngemah, Kanowit pada 27 Ogos 1970 dan mengorbankan seramai 12 orang anggota. Kejadian itu berlaku ketika pasukan itu berada dalam bot peronda dalam perjalanan untuk menjalankan tugas (FCO 24/819 1970). Selain itu, Kepu anak Jelau, Keli anak Sebli dan Beradong anak Kesa adalah antara anggota *Border Scouts* yang terkorban dalam insiden komunis di kawasan RASCOM, Bahagian Ketiga. Kepu anak Jelau mati ditembak dari jarak yang dekat oleh komunis di Sungai Kedang, Sarikei pada 7 Oktober 1970, Keli anak Sebli juga mati ditembak oleh komunis di rumah mangsa di Sungai Labas, Binatang (Bintangor) pada 17 April 1971 dan senapang patah milik mangsa turut dirampas komunis. Anggota *Border Scouts* lain yang turut menjadi mangsa komunis termasuk Kong Hua Nam yang ditembak mati di Sungai Rusa, Sarikei pada 27 Jun 1971, Beradong anak Kesa pada Julai 1971 dan Chia Siak Chiang di Sungai Durin, Sibu pada 16 Ogos 1971 (*Warta Perajurit* Oktober 2012). Kejadian-kejadian di atas menunjukkan anggota *Border Scouts* sentiasa menghadapi bahaya ancaman komunis ketika menjalankan tugas.

Dalam pada itu, adalah jelas bahawa pasukan *Border Scouts* memberi sumbangan penting dalam memelihara keselamatan di Sarawak khususnya di kawasan sempadan negeri itu. Dalam hal ini anggota *Border Scouts* telah memberi khidmat mereka sebagai “mata dan telinga” pihak keselamatan semasa gerakan menentang komunis. Mereka menyalurkan maklumat tentang kegiatan komunis kepada pihak keselamatan bagi mengatur strategi untuk membanteras komunis. Untuk memantapkan lagi kekuatan dan kecekapan *Border Scouts*, pasukan pertahanan ini kemudian telah dihantar untuk mendapat latihan ketenteraan tambahan selama empat bulan di sekolah latihan di Bukit Siol, Kuching selepas Sarawak mencapai kemerdekaan (*New Straits Times*, 8 August 2022). Kerajaan mengharapkan pasukan pertahanan ini dapat terus memberi khidmat yang berkesan dalam mempertahankan keselamatan negeri dan memberi perlindungan kepada penduduk.

Tidak dapat dinafikan pasukan *Border Scouts* telah mencapai banyak kejayaan dalam membantu kerajaan membanteras komunis. Sejak tahun 1972 sehingga 1978, *Border Scouts* menghapuskan 58 orang komunis termasuklah 42 yang dibunuh. Mereka juga menjumpai banyak senjata api, bahan makanan dan dokumen komunis. Antaranya, pada 1 Mac 1973, ketika Nyayang Angie bersama tiga orang anggota *Border Scouts* menjalankan operasi di Majau, Kanowit telah berjaya menembak mati dua orang komunis dan salah seorang adalah Timbalan Komander Parti Komunis Kalimantan Utara. Dalam kejadian lain, pada 30 Mac 1973 di kawasan Lubok Garan, Ulu Sungai Kanowit di Julau, sepasukan *Border Scouts* diserang oleh komunis ketika berperahu di Ulu Sungai Kanowit dalam perjalanan mereka untuk pulang ke pangkalan di Pos Entabai. Mereka berjaya membalas tembakan dengan komunis, namun salah seorang rakan seperjuangannya, Chakat tercedera di mulut kerana terkena peluru komunis (*New Straits Times*, 8 August 2022). Bahkan, pada 20 Jun 1973, sepasukan sembilan orang anggota *Border Scouts* yang diketuai oleh ASP Wilfred Gomez Malong telah menyerang hendap kawasan komunis dan berjaya memusnahkan kubu komunis di Sungai Bilat, Nanga Poi, Kanowit ketika “Operation Jengking” dilancarkan. Mereka ditugaskan untuk kerja “search and destroy” dalam membantu pasukan keselamatan lain dalam operasi berkenaan. Dalam serangan hendap itu, pasukan *Border Scouts* telah berjaya menghapuskan 16 orang komunis dan merampas pelbagai senjata api milik mereka (Ritchie, Thoo & Wan Junaidi 2011, 254; “Sarawak Border Scouts, satu lagi pasukan keselamatan di sempadan Sarawak”). Selain itu, *Border Scouts* turut mengambil bahagian dalam operasi menjejaki kumpulan komunis di bawah pimpinan Bong Kee Chok di Bukit Bangku, Simanggang (kini dikenali Sri Aman). Pada lewat September 1973, di bawah pimpinan Inspektor Menggong anak Panggit (Pemangku Penolong Penguasa Polis dan Pegawai Divisyen Pengakap Sempadan di Simanggang pada ketika itu), anggota *Border Scouts* bersama-sama dengan pasukan keselamatan memulakan pemburuan terhadap kumpulan komunis tersebut dari kawasan sekitar Bukit Bangku sehingga ke Kuala Skrang dan Sungai Undop. Walaupun tembak-menembak berlaku, namun akhirnya kumpulan komunis itu berjaya melarikan diri (*Memoir Skwad 69 PDRM Edisi Sarawak* 2006, 138-144). Dalam perkembangan lain, pada 31 Ogos 1978, sekumpulan anggota *Border Scouts* yang diketuai Koperal Nyayang Angie berjaya membunuh tiga orang anggota komunis termasuk seorang wanita di Ulu Machan, kawasan Ulu Poi di daerah Kanowit. Dalam kejadian itu, dua orang anggota komunis ditembak mati dan seorang lagi maut terkena tetapan parang Nyayang. Mereka juga berjaya merampas senjata api milik komunis. Pada 11 September 1978, kumpulan lain pula di bawah Ranger Cpl. Sigai pula berjaya membunuh tiga orang anggota komunis di Menyan di Sibul (*The Borneo Post*, 13

September 1978, 17 September 1978; *New Straits Times*, 8 August 2022). Di sini dapat dilihat keberanian dan kejayaan pasukan *Border Scouts* dalam menentang komunis di Sarawak. Sejak penubuhan pada tahun 1963, dilaporkan pasukan ini berjaya memusnahkan sekurang-kurangnya 15 pangkalan hutan komunis di Kanowit, Song, Kapit, Belaga, Ulu Tatau dan Baram (Ritchie, Thoo & Wan Junaidi 2011, 260). Kejayaan demi kejayaan yang diperoleh oleh pasukan *Border Scouts* tersebut dengan jelasnya telah menunjukkan kehebatan pasukan pertahanan ini dalam mempertahankan keselamatan Sarawak daripada ancaman komunis.

Bukan itu sahaja, *Border Scouts* juga dilaporkan telah memainkan peranan dalam gerakan membanteras komunis oleh *Rajang Area Security Command (RASCOM) Special Branch Unit*. RASCOM ditubuhkan pada tahun 1972 sebagai sebuah badan untuk menjaga keselamatan di Bahagian Ketiga Sarawak yang merangkumi Daerah Sibul, Sarikei dan Kapit (untuk maklumat lanjut, rujuk Ho 2023, 257-266). Dalam menjalankan gerakan menentang komunis di Bahagian Ketiga, seramai 21 orang anggota *Border Scouts* terbunuh. Sementara itu, mereka telah berjaya membunuh 23 orang anggota komunis, menawan 12 orang dan 55 orang menyerah diri (Ritchie, Thoo & Wan Junaidi 2011, 260). Penglibatan *Border Scouts* dalam gerakan RASCOM dinyatakan oleh sebuah dokumen dalam talian “Sarawak Border Scouts, satu lagi pasukan keselamatan di sempadan Sarawak”. Mereka menyalurkan maklumat risikan tentang penyusupan komunis ke Sarawak dan aktiviti komunis kepada pasukan keselamatan. Daripada maklumat itu, pihak keselamatan dapat mengatur strategi untuk mengesan kegiatan komunis sambil melindungi keselamatan penduduk khususnya di kawasan pedalaman di kawasan RASCOM. Dalam majalah terbitan RASCOM, *Kawasan Keselamatan Rajang 6th Anniversary Souvenir Magazine, 26hb Mac 1972-26hb Mac 1978*, disebut semasa Menteri Pertahanan, Datuk Hamzah Abdul Samah melawat kawasan penempatan semula Ng. Jagau berdekatan dengan Kanowit, di kawasan Rajang pada 24 Julai 1973, beliau telah diperkenalkan dengan pasukan *Border Scouts* yang ditempatkan bagi mengawal keselamatan di situ (*Kawasan Keselamatan Rajang 6th Anniversary Souvenir Magazine 1978*, 118). Ini menunjukkan *Border Scouts* adalah sebahagian daripada pertugas di kawasan RASCOM, Rajang. Namun penglibatan mereka tidaklah dicatatkan dengan sewajarnya dalam rekod dan dokumen yang ada. Jadual 2 menyenaraikan nama anggota *Border Scouts* yang pernah berkhidmat di kawasan RASCOM.

Jadual 2. Senarai nama anggota *Sarawak Border Scouts* yang pernah berkhidmat di kawasan RASCOM

Kajian Malaysia (early view)

No.	Nama	No.	Nama
1.	DSP Leo Ha Thian Luke	22.	Cpl Gasan
2.	ASP Samson Juan	23.	Cpl Lingang
3.	Insp Angking Embah	24.	Cpl Jantan
4.	Insp Ali bin Dollah	25.	Cpl Mapan
5.	Insp Ahmad Tuah	26.	Cpl Christopher Kapok
6.	Insp Wilfred Gomez	27.	Cpl Ringgit
7.	Insp Rukim	28.	Cpl Sulu
8.	Sgt Muari	29.	Cpl Johar
9.	Sgt Tedong	30.	Cpl Abu
10.	Sgt Sanggai	31.	Cpl Entigu
11.	Sgt Jarau	32.	Cpl Barnabas
12.	Sgt Belikau	33.	Cpl Sandom
13.	Sgt Masam	34.	Cpl Galau
14.	Sgt Nyuling	35.	Cpl Bansa
15.	Sgt Pillai	36.	Cpl Upai
16.	Sgt Andrew Sawing	37.	Cpl Sigai
17.	Sgt Asun	38.	Cpl Nyayang
18.	Sgt Kerani	39.	Cpl Andang
19.	Cpl Baning	40.	Cpl Jampi
20.	Cpl Balang	41.	Cpl Endu
21.	Cpl Hamdan	42.	Cpl Serdin

Sumber: Data dipetik daripada Ritchie, Thoo & Wan Junaidi (2011, 472-473).

KESIMPULAN

Berdasarkan perbincangan tentang sejarah penubuhan, tugas, cabaran dan sumbangan *Sarawak Border Scouts*, adalah jelas bahawa pasukan ini dibentuk untuk membantu pihak kerajaan dalam mempertahankan keselamatan di Sarawak daripada ancaman luar khususnya di kawasan sempadan. Kepentingan pasukan ini juga jelas dapat dilihat penglibatannya dalam membantu operasi ketenteraan yang dijalankan oleh kerajaan untuk menjaga keselamatan di sepanjang sempadan Sarawak-Kalimantan khususnya dan Sarawak umumnya. Penubuhan pasukan ini adalah satu langkah bijak yang diambil oleh pihak kerajaan kerana kawasan sempadan merupakan laluan penting bagi gerila Indonesia meyusup ke Sarawak dan juga komunis Sarawak untuk berhubung dengan komunis Indonesia. Pada masa yang sama, kewujudan pasukan *Border Scouts* juga dapat melindungi keselamatan penduduk yang tinggal di kawasan sempadan Sarawak-Kalimantan dan sekitarnya. Natiyahnya, *Border Scouts* telah menyumbang

jasa dan khidmat mereka tanpa gentar untuk menentang anasir-anasir subversif yang mengancam keselamatan negeri Sarawak dengan pantas serta berkesan sejak pasukan ini ditubuhkan. *Sarawak Border Scouts* telah menabur banyak khidmat dan jasa kepada keamanan Sarawak pada suatu waktu dahulu. Kewujudan dan sumbangan pasukan pertahanan ini haruslah diingati serta dikenangi oleh masyarakat Sarawak khasnya dan Malaysia amnya.

NOTA

1. Memorandum Persefahaman 1973 ditandatangani selepas rundingan antara Kerajaan Sarawak dengan komunis pada 19-21 Oktober 1973. Dalam majlis menandatangani memorandum itu, pihak komunis diwakili oleh pengasas CCO yang juga adalah Pengarah dan Komisar Politik Pasukan Rakyat Kalimantan Utara (PARAKU), Bong Kee Chok dengan Ketua Menteri dan selaku Pengarah Gerakan Sarawak, Datuk Abdul Rahman Ya'kub di Rumah Kerajaan di Simanggang (Sri Aman pada hari ini). Seterusnya, pada 4 Mac 1974, kerajaan melancarkan Operasi Sri Aman yang membawa kepada seramai 482 orang gerila komunis dari Bahagian Pertama, Kedua dan Ketiga Sarawak menyerah diri kepada kerajaan (*Sri Aman, Peace Restored in Sarawak* 1974, 3; Ho 2023, 266-271; Mohd. Reduan 1993, 192).
2. Parti Komunis Kalimantan Utara (PKKU) atau *North Kalimantan Communist Party* (NKCP) dibentuk melalui hasil perbincangan CCO dan Partai Komunis Indonesia (PKI) pada 17-19 September 1965 di Pontianak. Penubuhan PKKU diumumkan oleh Lam Wah Kwai di Teluk Sabang, Nonok, Sarawak dan kemudian oleh Bong Kee Chok pada 30 Mac 1970. PKKU mempunyai dua unit tentera iaitu Pasukan Rakyat Kalimantan Utara (PARAKU) dan Pasukan Gerila Rakyat Sarawak (PGRS) (Malaysia 1972, 2 & 25-26).
3. PKKU diwakili oleh Hung Chu Ting serta Wong Lian Kui, iaitu Timbalan Setiausaha Biro Kedua dan Timbalan Komisar Politik PARAKU. Kerajaan Malaysia diwakili oleh Setiausaha Kerajaan Negeri, Tan Sri Datuk Amar Haji Bujang Mohd Nor; Pesuruhjaya Polis Sarawak, Datuk Mohd Ghazali Yaakub dan Panglima Wilayah II, Mejar Jeneral Datuk Abdul Manaf Ibrahim. Majlis menandatangani perjanjian turut disaksikan oleh Ketua Menteri, Datuk Patinggi Tan Sri Haji Abdul Taib Mahmud yang juga adalah Pengarah Gerakan Sarawak ketika itu (Ho 2023, hlm. 298-299).
4. Zaman darurat bermula di Tanah Melayu pada 18 Jun 1948 apabila pentadbiran British mengisytiharkan kuatkuasa Peraturan Darurat. Tindakan ini diambil kesan daripada kegiatan komunis di bawah Parti Komunis Malaya (PKM) yang berleluasa dan boleh mengancam kestabilan pentadbiran, ketenteraman awam serta keselamatan negara. Susulan daripada langkah-langkah yang dijalankan oleh pihak pentadbiran bagi menangani kegiatan komunis dan melindungi penduduk, zaman darurat dapat ditamatkan pada 31 Julai 1960 (maklumat lanjut rujuk Ho 2004; Ho 2010).

PENGHARGAAN

Penulis merakamkan penghargaan kepada The National Archives (Kew), Arkib Negara Malaysia Kuala Lumpur, Arkib Negara Malaysia Negeri Sarawak dan Perpustakaan Utama Universiti Malaya yang membenarkan penulis merujuk simpanan dokumen serta bahan-bahan kajian untuk penulisan ini.

RUJUKAN

CAB 158/149. J.I.C. (63)64. Assessment of the Threat Represented by the Clandestine Communist Organisation (C.C.O.) in Sarawak. (The National Archives, Kew, London)

Dickens, Peter. 2003. *SAS: Secret War in South-East Asia, 22 Special Air Service Regiment in the Borneo Campaign, 1963-1966*. London: Greenhill Books.

DO 169/486. 1965a. Sarawak Fortnightly Political and Economic Summary For The Period Ending 24th February 1965. (The National Archives, Kew, London)

_____. 1965b. Sarawak Fortnightly Political and Economic Summary For The Period Ending 10th March 1965. (The National Archives, Kew, London)

_____. 1965c. Sarawak Fortnightly Political and Economic Summary 8-21 April 1965. (The National Archives, Kew, London)

_____. 1965d. Sarawak Fortnightly Political and Economic Summary 22 April-5 May, 1965. (The National Archives, Kew, London)

_____. 1965e. Sarawak Fortnightly Political and Economic Summary 6-19 May, 1965. (The National Archives, Kew, London)

Eilenberg, M. 2011. Straddling the Border: A Marginal History of Guerrilla Warfare and 'Counter-Insurgency' in the Indonesian Borderlands, 1960s-1970s. *Modern Asian Studies* 45(6): 1423-1463. <https://doi:10.1017/S0026749X11000230>

Kajian Malaysia (early view)

Eilenberg, Michael. 2012. *At the edges of states: Dynamics of state formation in the Indonesian borderlands*. Leiden: KITLV Press.

FCO 24/819. 1970. *Activities of CPM in Malaysia*. (The National Archives, Kew, London)

Ho Hui Ling. 2023. *Ancaman Keselamatan di Sarawak 1920-1990: Komunis, Masyarakat dan Kerajaan*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.

_____. 2010. *Pembanterasan Komunis di Tanah Melayu*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.

_____. 2004. *Darurat 1948-1960: Keadaan Sosial di Tanah Melayu*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.

_____. 1999. Kegiatan Clandestine Communist Organisation (CCO) di Sarawak, 1950-1963: Satu Tinjauan Umum. *Sejarah: Jurnal Jabatan Sejarah Universiti Malaya* 7(7): 183-213. <https://doi.org/10.22452/sejarah.vol7no7.9>

Indonesian Intentions Towards Malaysia. 1964. Kuala Lumpur: Jabatan Chetak Kerajaan.

James, Harold & Sheil-Small, Denis. 1971. *The Undeclared War: The History of Indonesia Confrontation 1962-1966*. London: Lee Cooper.

Kawasan Keselamatan Rajang 6th Anniversary Souvenir Magazine, 26hb Mac 1972-26hb Mac 1978. 1978. Prepared and compiled by Information Section, RASCOM, Sibu.

Kroef, Justus M. van der. 1964. Communism and the Guerrilla War in Sarawak. *The World Today* 20(3) Feb.: 50-60. <https://www.jstor.org/stable/40393581>

Malaysia. 1966. *The Communist Threat to Sarawak*. Kuala Lumpur: Jabatan Chetak Kerajaan.

Malaysia. 1972. *The Threat of Armed Communism in Sarawak*. Kuala Lumpur: Jabatan Chetak Kerajaan.

Kajian Malaysia (early view)

Malaysian Information Service. 1974. *Sri Aman, Peace Restored in Sarawak*. Kuching, Sarawak: Malaysian Information Service.

Memoir Skuad 69 PDRM Edisi Sarawak. 2006. Kuala Lumpur: Skuad 69 PDRM.

Mohd Reduan Hj Aslie, PPP, INSP. Mohd Radzuan Hj Ibrahim. 1984. *Polis Diraja Malaysia: Sejarah, Peranan dan Cabaran*. Kuala Lumpur: Kumpulan Karangkraf Sdn. Bhd.

Mohd. Reduan Haji Asli. 1993. *Pemberontakan Bersenjata Komunis di Malaysia*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

New Straits Times. 8 August 2022. Former Sarawak Border Scout Nyayang an unsung hero. <https://www.nst.com.my/news/nation/2022/08/820361/former-sarawak-border-scout-nyayang-unsung-hero> (accessed 10 May 2023).

Poline Bala. 2002. *Changing Borders and Identities in the Kelabit Highlands: Anthropological Reflections on Growing Up in a Kelabit Village Near the International Border*. Kota Samarahan, Sarawak: Unit Penerbitan Universiti Malaysia Sarawak.

Porritt, Vernon L. 1997. *British Colonial Rule in Sarawak, 1946-1963*. Kuala Lumpur: Oxford University Press.

_____. 2004. *The Rise and Fall of Communism in Sarawak 1940-1990*. Victoria, Australia: Monash University Press.

Ritchie, James, Thoo Kim Nyian & Wan Junaidi Tuanku Jaafar. 2011. *Crimson Tide Over Borneo*. Kuching: Persatuan Bekas Polis Malaysia, Bahagian Negeri Sarawak.

Sarawak 25 Tahun Merdeka (Sarawak Report '88). t.t. Kuching: Malaysian Information Services.

Sarawak 30 Years of Independence within Malaysia 1993. t.t. Kuching: Malaysian Information Services Department.

Kajian Malaysia (early view)

“Sarawak Border Scouts, satu lagi pasukan keselamatan di sempadan Sarawak”.
<https://222.iloveborneo.my/kenali-sarawak-border-scouts-pasukan-keselamatan-khusus-di-sempadan-sarawak/> (accessed 10 May 2023).

Sarawak Gazette. Vol. LXXXIX. No. 1270. 31 December 1963.

Sarawak Information Service. 1965. *The Danger Within: A History of the Clandestine Communist Organisation in Sarawak*. Kuching: The Government Printing office.

SUPS/72. 1963-1973. Border Scouts. Jabatan Setiausaha Persekutuan Sarawak. (Arkib Negara Malaysia Negeri Sarawak)

SUPS/235. 1963-1966. Terms of Service – Border Scouts. Jabatan Setiausaha Persekutuan Sarawak. (Arkib Negara Malaysia Negeri Sarawak)

SUPS/1430. 1965. Land for Border Scouts. Pejabat Setiausaha Persekutuan Sarawak. (Arkib Negara Malaysia Negeri Sarawak)

Tan, Gabriel. 2008. *Indonesian Confrontation and Sarawak Communist Insurgency 1963-1966: Experience of a Local Reporter*. Kuching: Penerbitan Sehati Sdn. Bhd.

“The Border Scouts in Borneo. 1964”. <https://www.paradata.org.uk/article/border-scouts-borneo-1964> (accessed 10 May 2023).

The Borneo Post. 13 September 1978. Six CTs shot dead.

_____. 17 September 1978. Pat on the back for border scouts.

Walter Anak Urie. 2008/2009. Border Scout: Peranannya dalam membantu membanteras komunis di Daerah Julau (1971-1990). Latihan Ilmiah. Jabatan Sejarah, Fakulti Sastera dan Sains Sosial, Universiti Malaya.

Warta Perajurit. Jilid 19. No. 10. Oktober 2012. PARAKU Duri Dalam Daging Sarawak.